

Кон-геология директорлигининг

2023-йил 12 апрелдаги

27-сонли буйруғига асосан

Китоб геология миллий табиат

Боғи ДМнинг

6-ИЛОВА

**“Китоб геология миллий табиат боғи” ДМ ходимларининг этика ва коррупцияга қарши курашиш соҳасида ўқитилишини**

**ташқил қилиш бўйича**

**ЙЎРИҚНОМА**

**I-боб. Умумий қоидалар**

1. Ушбу Йўриқнома Китоб геология миллий табиат боғи ДМ (кейинги ўринларда – давлат муассасаси деб юритилади) ходимларининг этика ва коррупцияга қарши курашиш масалалари бўйича ўқитилишини ташқил қилиш бўйича тавсия ва қўлланмаларни белгилаб беради.

2. Ушбу Йўриқнома коррупциявий ҳаракатларнинг олдини олиш ва уларни содир қилишга хизмат қиладиган сабабларни бартараф этиш, ходимларнинг ҳуқуқий онгини ошириш ва уларни Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги ва Давлат муассасасининг бошқа ички ҳужжатларига қатъий риоя қилиш руҳида тарбиялашга қаратилган.

3. Давлат муассасаси ходимларини этика ва коррупцияга қарши курашиш соҳасида ўқитиш (кейинги ўринларда – ўқитиш) бўйича Иж режаси ва материаллари Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги ва ушбу Йўриқномага мувофиқ ишлаб чиқилади.

**II-боб. Ўқитишнинг асосий тамойиллари**

4. Давлат муассасаси ходимларини ўқитиш қуйидаги тамойилларга асосланади:

**холислик ва илмийлик** – этика ва коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги ўқув материалларни тайёрлаш учун масъул шахслар уларнинг Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги талаблари, халқаро стандартлар ҳамда этика ва коррупцияга қарши курашиш назарияси ва амалиётига доир илмий тадқиқотлар натижаларига мувофиқлигини таъминлайди;

**амалий жиҳатдан қулайлик** – Давлат муассасаси ходимларини ўқитиш шакллари, усуллари ва материаллари амалий аҳамиятга эга бўлиши, реал вазиятларга асосланиши, шунингдек, ходимлар томонидан олинган билимларни тушуниш даражаси ва уларни аниқ амалий вазифаларни ҳал этишда қўллаш имкониятини назорат қилинишини ўз ичига олиши лозим;

**кетма-кетлилик ва тизимлилик** – этика ва коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги ўқув материаллари, шунингдек, Давлат муассасаси ходимларини ўқитиш тартиби изчил ва тузилмавий-манتيкий тизимни ифодалайди. Ўқитиш

умумий тушунчалар ва воқеликлардан жузъийларига, оддийдан мураккабга, бошланғичдан мукамалга ва ҳ.к ўтиш асосида амалга оширилади;

**ҳаммабоплик** – Ўқитиш Давлат муассасаси ходимларининг жорий билимлари ва кўникмаларини ҳисобга олиш, Давлат муассасасининг барча ходимлари учун тушунарли бўлган ўқув материалларини шакллантириш;

**дифференциаланган ёндашув** – Давлат муассасасида коррупцияга қарши ўқитиш аниқ функциялар ва тартиб-таомиллардаги коррупциявий хавф-хатар натижаларини ҳисобга олади. Коррупциявий хавф-хатарларга энг кўп мойил бўлган лавозимларни эгаллаб турган ходимлар коррупцияга қарши қўшимча равишда махсус ўқитилади;

**ўқитиш усуллари ва шакллари доимий равишда такомиллаштириш** – Давлат муассасаси ўқув материалларини ишлаб чиқиш, ўқитиш, шунингдек Давлат муассасаси ходимлари томонидан билимлар ўзлаштирилганини текшириш вақтида техник ва илмий тараққиётнинг инновацион ютуқларидан фойдаланишга ҳаракат қилади.

### **III-боб. Ўқитишнинг устувор вазифалари**

5. Ўқитиш шакллари ва усуллари аниқлашда, шунингдек, этика ва коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги ўқув материалларини шакллантиришда Давлат муассасаси ходимларини этика ва коррупцияга қарши курашиш соҳасида ўқитиш учун масъул шахслар қуйидаги устувор вазифаларга таяниши лозим:

коррупция моҳияти, унинг Давлат муассасаси ҳаётининг турли соҳалари, Давлат муассасасининг функция ва тартиб-таомилларида пайдо бўлиш шакллари ва ўзига хос жиҳатлари, сабаблари, ижтимоий жиҳатдан хавфли ва зарарли оқибатлари тўғрисида умумий тасаввурни шакллантириш;

Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги, Давлат муассасасининг Коррупцияга қарши кураш сиёсати билан белгиланган этика ва коррупцияга қарши ҳуқ-атворнинг ахлоқий қадриятлари ва Давлат муассасасининг бошқа ички ҳужжатларига қатъий ва сўзсиз риоя қилишга асосланган ҳуқ-атвор моделини шакллантириш;

Давлат муассасаси ходимларини Давлат муассасасида амал қилувчи коррупцияга қарши кураш тамойиллари, талаблари ва тартиб-таомиллари билан таништириш;

коррупциявий хавф-хатарларни келиб чиқишига хизмат қилувчи шарт-шароитларни аниқлаш ва уларнинг олдини олиш қобилиятини шакллантириш, коррупциявий ҳуқ-атвор, Давлат муассасасининг этик ҳуқ-атвор қоидалари бузилишига нисбатан тоқатсизликни намоён этиш.

### **IV-боб. Ўқитишни ишлаб чиқиш ва ўтказишга масъул шахслар**

6. Давлат муассасасининг Инсон ресурсларини ривожлантириш ва бошқариш бўлими Давлат муассасаси ходимларини ўқитиш режаларини тайёрлаш, тегишли ўқув материалларини ишлаб чиқиш, ўқитиш, шунингдек,

Давлат муассасасида бундай ўқитишни мониторинг ва назорат қилиш учун масъулдир.

7. Давлат муассасасининг Коррупцияга қарши ички назорат бўлими (кейинги ўринларда – Ички назорат бўлими) Давлат муассасаси ходимларини ўқитиш режаларини тайёрлашда иштирок этади, коррупцияга қарши кураш соҳасидаги ўқув материалларни ишлаб чиқади, ўқитиш ўтказилишини мувофиқлаштиради.

8. Давлат муассасасининг Инсон ресурсларини ривожлантириш ва бошқариш бўлими ўқитиш интизоми ва унга доир ахборотлар йиғилишини назорат қилади.

9. Давлат муассасаси Ички назорат бўлими ва Инсон ресурсларини ривожлантириш ва бошқариш бўлими тегишли тажрибага эга халқаро ёки маҳаллий ташкилотлар билан тузилган шартномалар (Давлат муассасасида белгиланган тартибда) асосида ўқув материалларини тайёрлаш ҳамда ўқитишни амалга ошириш учун учинчи шахсларни жалб қилиши мумкин.

#### **V-боб. Ўқитиш турлари ва шакллари**

10. Ўқитиш қуйидаги ўқув дастурларини кўзда тутиши лозим:

барча ходимлар учун коррупцияга қарши умумий ўқитиш;

Давлат муассасаси ходимларининг этик ҳуқ-атвори қоидалари бўйича умумий ўқитиш;

коррупциявий хавф-хатарга энг кўп мойил бўлган лавозимлар учун коррупцияга қарши махсус ўқитиш;

Давлат муассасасида коррупцияга қарши курашиш тизимининг амал қилиши ва ривожланиши учун масъул бўлган ходимлар учун коррупцияга қарши махсус ўқитиш.

11. Умумий коррупцияга қарши ўқитиш ва Давлат муассасаси тизими ходимларининг этик ҳуқ-атвори қоидалари бўйича умумий ўқитиш Давлат муассасасининг барча ходимлари учун мажбурий ҳисобланади.

12. Давлат муассасасининг барча ходимлари учун коррупцияга қарши умумий ўқитиш амалий йўналтирилган бўлиши ва қуйидаги янги билимларга эга бўлиш ёки мавжуд билимларни такрорлаш имкониятини яратиши лозим:

Ўзбекистон Республикасининг коррупцияга қарши қонунчилиги, Давлат муассасасининг коррупцияга қарши курашиш масалалари, жумладан, ўрнатилган таъқиқлар, чекловлар, ҳуқуқ ва мажбуриятлар, хизмат ҳуқ-атворида қўйилган талаблар, Давлат муассасаси ходимларининг коррупциявий ҳаракатлари аниқланганда ҳаракатлар кетма-кетлигига доир ички ҳужжатларини билиш;

коррупцияга қарши курашиш, манфаатлар тўқнашуви ва коррупцияга қарши бошқа талаблар соҳасидаги ҳуқуқни қўллаш амалиётига доир билимлар;

олинган билимларни қўллаш кўникмалари, жумладан Давлат муассасасининг турли фаолият соҳаларидаги коррупциявий хавф-хатарларни

баҳолаш қобиляти, Давлат муассасасида ўрнатилган коррупцияга қарши кураш чораларини амалиётда қўллаш билиш.

Коррупцияга қарши умумий ўқитиш материалларига киритиш учун мазкур Йўриқномага 1-иловада келтирилган мавзулардан фойдаланиш тавсия этилади.

13. Давлат муассасаси ходимларининг этик ҳуқ-атвор қоидалари бўйича умумий ўқитиш Қўмитанинг барча ходимлари учун амалий йўналтирилган бўлиши ва Давлат муассасасида қабул қилинган этика тамойиллари ва қоидаларига доир янги билимларга эга бўлиш ёки бор билимлар такрорланишини таъминлаши лозим.

14. Давлат муассасаси ходимлари умумий коррупцияга қарши ўқитиш ва Давлат муассасаси ходимларининг этик ҳуқ-атвори қоидалари натижалари бўйича ўрганилган материал қанчалик ўзлаштирилгани ва тушунилганлиги ҳамда олинган билим ва кўникмаларни амалиётда қўллаш имкониятини текширишга қаратилган тест синовлари топшириши лозим.

15. Давлат муассасаси ходимлари саволларнинг камида 80 фоизига тўғри жавоб берган тақдирда коррупцияга қарши умумий ўқитиш муваффақиятли ўзлаштирган ҳисобланади. Агар ходим саволларнинг 80 фоизидан камига тўғри жавоб берган бўлса, у такрорий тест синовларини тест топширган кундан бошлаб 5 иш куни ичида қайта топшириши мумкин.

16. Коррупциявий хавф-хатарга энг кўп мойил бўлган лавозимлар учун махсус коррупцияга қарши ўқитиш коррупцияга қарши умумий ўқитишдан мустақил (қўшимча) равишда ўтказилади.

17. Коррупциявий хавф-хатарга энг кўп мойил бўлган лавозимлар рўйхати Давлат муассасасида коррупциявий хавф-хатарларни баҳолаш услубиётига мувофиқ шакллантирилади.

18. Коррупциявий хавф-хатарга энг кўп мойил бўлган лавозимлар учун коррупцияга қарши махсус ўқитиш қуйидагилар тўғрисидаги маълумотни ўз ичига олиши лозим:

коррупциявий хавф-хатарга энг кўп мойил бўлган аниқ функция ва тартиб-таомиллардаги коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш ва минималлаштириш усуллари;

коррупциявий хавф-хатарга энг кўп мойил бўлган аниқ функция ва тартиб-таомиллардаги коррупциянинг намоён бўлиш шакллари ва турлари;

учинчи шахслар билан ўзаро алоқа қилишда коррупциявий хавф-хатарга энг кўп мойил бўлган аниқ функция ва тартиб-таомилларга хос бўлган коррупцияга қарши талаблар;

коррупциявий хавф-хатарга энг кўп мойил бўлган аниқ функцияларни амалга оширишда қўлланиладиган қўшимча талаб ва тартиб-таомилларни ўз ичига олувчи ички ҳужжатлар.

19. Давлат муассасасида коррупцияга қарши курашиш тизимининг амал қилиши ва ривожланиши учун масъул ходимларни коррупцияга қарши махсус ўқитиш йилига камида бир марта малака ошириш шаклида (семинар, тренинг ва бошқа) коррупцияга қарши кураш соҳасидаги экспертларни жалб қилиш, шунингдек, бундай ўқитишларга ихтисослашган ваколатли учинчи шахслар (ташкилотлар) томонидан ташкил этиладиган тренингларда иштирок этиш орқали ўтказилади.

20. Давлат муассасасида коррупцияга қарши курашиш тизимининг амал қилиши ва ривожланиши учун масъул ходимларни коррупцияга қарши махсус ўқитиш Ўзбекистон Республикасининг коррупцияга қарши курашиш бўйича қонунчилигидаги ўзгаришлар, коррупцияга қарши тизимларни шакллантириш ва давлат органларида коррупциянинг олдини олиш тадбирларини амалга ошириш борасидаги илғор халқаро методикаларни ўрганишни ўз ичига олиши лозим.

21. Ушбу Йўриқноманинг 19 бандида кўрсатиб ўтилган малака ошириш ва тренинглардан ўтиш йилига камида 10 (ўн) соатни ўз ичига олиши лозим.

#### **VI-боб. Ўқитиш муддатлари ва даврийлиги**

22. Ўқитиш Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги ва Давлат муассасасининг ички ҳужжатларида кўзда тутилган мажбурий малака ошириш доирасида ўқитиш, учинчи шахслар билан кўшма конференциялар, йиғилишлар, симпозиумлар ўтказилишидан қатъий назар амалга оширилади.

23. Давлат муассасаси ходимлари этика ва коррупцияга қарши кураш соҳасида йилига камида бир марта ўқитилади.

24. Давлат муассасаси ходимлари қуйидаги ҳолларда коррупцияга қарши курашиш бўйича йилига бир мартадан кўп ўқитилади:

ходим коррупциявий хавф-хатарга энг кўп мойил бўлган лавозимни эгаллаб турган бўлса;

лавозимга тайинланганда ва ротация қилинганда, агар шахснинг янги лавозими коррупциявий хавф-хатарга энг кўп мойил бўлган лавозимлар рўйхатига кирса;

Давлат муассасасида коррупциявий ҳаракатлар билан боғлиқ ҳолатлар аниқланганда ёки амалга оширилаётган тартиб-таомилнинг коррупциявий хавф-хатар даражаси ортганда;

Директор қарорига мувофиқ.

25. Давлат муассасасика ишга қабул қилинган ёки янги лавозимга ўтказилган ходимлар ишга кирган ёки янги лавозимга ўтган вақтдан бошлаб 30 кун ичида коррупцияга қарши ва Давлат муассасаси ходимларининг этик ҳуқуқ-атвори қоидалари бўйича умумий ўқитилиши шарт.

Ўқув санасини белгилашда этика ва коррупцияга қарши курашиш соҳасида ўқитишнинг тасдиқланган йиллик жадвали, гуруҳда бўш ўринлар борлиги

(кундузги ўқув шакли учун) ва мазкур бобнинг 22-23-бандларида кўзда тутилган ўқитиш муддатлари ва даврийлигига амал қилиш зарурати ҳисобга олинади.

Кейинги коррупцияга қарши умумий ўқитиш ва Давлат муассасаси ходимларининг этик ҳулқ-атвор қоидалари бўйича умумий ўқитиш барча ходимлар учун Инсон ресурсларини ривожлантириш ва бошқариш бўлими томонидан йилига бир мартадан кам бўлмаган даврийликда белгиланади.

26. Ходим коррупциявий хавф-хатарга энг кўп мойил бўлган лавозимни эгаллаб тургани билан боғлиқ ҳолатларда ёки ходим шундай лавозимга тайинланганда махсус коррупцияга қарши ўқитиш этика ва коррупцияга қарши кураш соҳасида ўқитишнинг йиллик жадвалида белгиланган муддатларда амалга оширилади.

27. Инсон ресурсларини ривожлантириш ва бошқариш бўлими ҳар йили Ўқитиш жадвалини тузади ва 31 декабргача уни Директорга тасдиқлаш учун тақдим этади.

Ўқитиш жадвалини тузишда ходимлар томонидан олдинги ўқитиш муддатлари ҳисобга олинади.

Ўқитиш жадвалида албатта ўқитиш курси номи, санаси, шунингдек, ўқитиш тайинланган лавозимлар кўрсатилади.

Тасдиқланган жадвалга мувофиқ, Инсон ресурсларини ривожлантириш ва бошқариш бўлимининг масъул ходимлари ўқитиш бошланишидан 10 иш кун олдин ходимларни хабардор қилади. Белгиланган муддатда ўқиш имконияти бўлмаса (кундузги ўқув шакли учун, масалан юқори мавсумий юклама, касаллик варақаси, режалаштирилган таътил сингари асосли сабаблар), ходим ўқиш бошланишидан 5 (беш) иш кунидан кечиктирмай ўқишни бошқа санага кўчириш мақсадида Инсон ресурсларини ривожлантириш ва бошқариш бўлимини огоҳлантириб қўйиши лозим.

#### **VII-боб. Ўқитиш интизомини назорат қилиш ва ҳужжатларни сақлаш**

28. Инсон ресурсларини ривожлантириш ва бошқариш бўлими Давлат муассасаси ходимларининг этика ва коррупцияга қарши кураш соҳасида ўқитилишига доир маълумотларни йиғиб боради ва уларни ҳар чоракда Давлат муассасасининг Ички назорат бўлимига тақдим этади.

Давлат муассасасининг Ички назорат бўлими олинган маълумотларни таҳлил қилади (жумладан, ўқув интизоми, ходимлар учун қийинчилик туғдираётган мавзулар ва тест саволлари) ва таҳлил натижаларини коррупцияга қарши тизимнинг амал қилиши ва ривожланиши масалалари бўйича доимий ҳисоботларга киритилишини, шунингдек, ўқув материаллари коррективировка қилинишини (зарурат туғилганда) таъминлайди.

29. Ходим унга тайинланган ўқув ёки унинг натижалари бўйича тест синовларини белгиланган муддатларда ўтмаса, Инсон ресурсларини ривожлантириш ва бошқариш бўлими раҳбари бундай ходимнинг раҳбарини унга нисбатан тегишли қарор қабул қилиш мақсадида огоҳлантиради.

30. Ўқитиш жадвали, йўқлама варақалари, тест натижалари, ходим ўқиганлигини тасдиқловчи бошқа ҳужжатлар Инсон ресурсларини ривожлантириш ва бошқариш бўлимида сақланади.

#### **VIII-боб. Яқуний қоидалар**

31. Ушбу Йўриқнома Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги ва Давлат муассасасининг ички ҳужжатларидаги ўзгаришлар киритилганда, коррупцияга қарши ўқитишни ташкил этиш соҳасидаги илғор халқаро амалиёт ўзгарган тақдирда қайта кўриб чиқилади. Давлат муассасасининг Ички назорат бўлими мазкур Йўриқномага ўзгартириш киритиш учун жавобгар ҳисобланади.

32. Давлат муассасаси ходими эгаллаб турган лавозими, иш стажи, мавқеи ва бошқа омиллардан қатъий назар мазкур Йўриқноманинг тамойиллари ва талабларига риоя қилиш учун шахсан жавобгар ҳисобланади.